

Art urbà o gamberrada?

Editorial – juliol 2022

L'anomenat *Street Art* és una espècie de museu a l'aire lliure, un art urbà que inunda ciutats, intentant transformar-les en urbs més vives i alegres.

La capital catalana és des de fa anys una de les capitals mundials d'aquest *Street Art* i de la variant coneguda com a *Graffiti*. Un títol que s'ha guanyat a pols, degut no només a la quantitat d'expressions artístiques que acull, sinó perquè també és la residència de molts dels artistes més famosos del planeta en aquesta àrea. Atrets per tot aquest ambient, l'acumulació d'artistes de renom és enorme. La ciutat uneix una localització clau, i acumula abundant infraestructura per al desenvolupament de les arts.

En aquest context, l'arribada d'aquestes arts pictòriques, va trobar l'ambient perfecte per assentar-se i estendre's. La ciutat, a més, es va mostrar favorable a aquest creixement, a causa del seu caràcter alternatiu i d'una recerca de noves expressions i innovacions artístiques en què aquest nou format va arrasar clarament.

Però allò que va néixer com una idea d'art urbà, s'ha convertit en bona part en gamberrada, i després d'una sentència del Tribunal Suprem, possible delictes. Tot depèn què representa el grafit i on es pinta.

La condemna a cinc mesos de presó i el pagament de la reparació d'unes pintades en una obra de Chillida a Madrid va obrir la porta perquè els grafitis en béns patrimonials artístics puguin ser considerats com a delictes. La Sala Penal de Suprem ha establert que el dany intencionat en els béns del patrimoni històric artístic pot ser castigat amb penes de presó de sis mesos a tres anys o multa de dotze a vint-i-quatre mesos, sempre que els desperfectes ocasionats tinguin certa entitat i no siguin fàcilment reparables.

El Suprem indica que perquè sigui considerat delictes contra el patrimoni, la reparació no pot requerir simplement una neteja amb aigua, sinó que caldrà la intervenció d'especialistes. En concret, el monument madrileny va haver de ser reparat per restauradors especialitzats, prèvia retirada temporal.

Així, l'ajuntament de Barcelona, que sembla haver declarat la guerra a aquests tipus d'actes vandàlics, també recorre a la via penal quan les pintades es produeixin sobre elements o edificis patrimonials, o causin danys en espais com el metro, cosa que podria comportar peticions de penes de presó. En els últims temps, entre el 2018 i el 2021, el consistori ha realitzat entre 150 i 200 denúncies anuals per pintades, totes administratives (entre 300 i 500 euros de multa).

L'ajuntament també va anunciar un increment en les despeses destinades a la neteja de les peces artístiques il·legals que apareixen als murs de la ciutat. Aquesta mesura haurà d'anar acompanyada d'un augment de la vigilància i pressió per part de la Guàrdia Urbana sobre els artistes.

Que els grafiters passin bones estones pintant els murs de Barcelona tenen un cost de 381.991 euros mensuals per a les arques de l'Ajuntament, 4,6 milions anuals. Així, es desprèn d'una

licitació publicada pel consistori, que preveia destinar 13.751.686,18 euros en tres anys, per l'eliminació de pintades.

I aquests diners es dirigeixen pràcticament només a netejar façanes d'edificis municipals i privats no catalogats, ja que el mobiliari urbà és responsabilitat dels seus operadors. Tot i això, el contracte inclou com a novetat l'eliminació de grafitis en plaques de carrers, faristols informatius, quioscs de concessió municipal, sòls i caixes de subministraments al costat de murs d'edificacions.

L'Ajuntament preveu introduir un catàleg de 'tags' per identificar els responsables de les pintades, a través de la intel·ligència artificial aplicada al reconeixement d'imatges.

Un altre mètode amb què perseguir aquests grafiters, és l'empleat per l'Ajuntament de Sabadell, que ha identificat quatre joves com a autors de grafitis en diversos punts del municipi gràcies a un sistema pioner que utilitza l'anàlisi cal·ligràfica en aquest àmbit.

La policia local va aconseguir acusar de l'autoria de pintades quatre joves a qui el jutge podria imputar

delictes continuats i danys a la propietat, ja que ha acceptat com a proves els estudis d'un pèrit cal·ligràfic contractat per l'ajuntament de Sabadell.

A partir d'aquí i al llarg de l'any passat, un pèrit cal·ligràfic contractat pel consistori ha analitzat pintades d'aquest tipus a partir de prop de 90 denúncies que tant l'ajuntament com els particulars han fet per la presència d'aquests grafitis a l'espai públic del municipi.

Els danys no es limiten únicament a l'espai públic i al patrimoni històric, sinó que també afecta tota mena d'elements com són, per exemple, els trens.

En aquest sentit, la Policia va detenir fa alguns mesos, a diferents ciutats espanyoles un total de 99 grafiters als quals considera responsables de més de mil grafitis en vagons de Renfe o Metro a Barcelona. L'operació es va desenvolupar en dues fases: la primera, contra 51 sospitosos residents fora de Catalunya, i la segona, contra 48 sospitosos residents més a Catalunya

El cas va començar fa més d'un any, el setembre del 2019, quan diversos dels grafeters arrestats per incidents anteriors reconeixien els policies que pintar trens a Catalunya era més fàcil que a la resta d'Espanya.

El procés d'identificació es va dur a terme sobretot a través de les xarxes socials, ja que els autors presumien de les pintades en vídeos i imatges que la Policia Nacional va poder relacionar amb les denúncies.

Els grafeters actuaven en grup, se citaven pels voltants de les cotxeres de nit i accedien al recinte on es guarden els trens rebentant portes, parets o pous. Deixaven inutilitzades les càmeres i després pintaven els cotxes, i es gravaven fent-ho.

Arribats fins aquí, cal felicitar-nos pel fet que els ajuntaments i la justícia hagin començat a prendre cartes a l'assumpte, però, realment s'està fent prou per erradicar de soca-rel un problema, que ja té un abast de considerables dimensions? És normal passejar per carrers on pràcticament ni una sola paperera ha quedat lliure de les pintades d'aquests vàndals que generalment, actuen amb cara tapada? Tenen les diferents policies locals els mitjans per a actuar contra aquests personatges?

Són moltes les preguntes que encara cal trametre a les administracions de cara a exercir pressió, però el que cal tenir molt clar és que, una cosa és ser una capital moderna i oberta al món, com ho és i ho ha estat sempre Barcelona, i una altra de molt diferent és pensar, que qualsevol signe de modernitat i de suposat art, és pintar-ho tot, arreu.

Com hem passat de fer grafitis "només en llocs permesos", a fer grafitis sobre qualsevol element i mobiliari urbà, tant públic com privat?

La ciutat és de tots i el respecte i la convivència són els principals factors que ens ho han de permetre. Volem una ciutat neta i curiosa, on els edificis i el mobiliari, on les façanes i el patrimoni artístic i cultural, tots ells estiguin lliures de grafitis. Com hem vist, hi ha eines eficaces per a combatre aquesta nefasta plaga. A què esperem?

En l'anterior editorial, parlàvem d'unes jornades de debat organitzades per l'Ajuntament de Barcelona i que portaven per títol, "*la Barcelona incòmoda*". Doncs aquí la senyora alcaldessa, té un exemple clar d'allò que la fa incòmode per als seus ciutadans.

Redacció CCH